

HET STUDIEJAAR 1945-1946

REDE

UITGESPROKEN OP 16 SEPTEMBER 1946
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOOGESCHOOL
DOOR

Dr S. C. J. OLIVIER

H. VEENMAN & ZONEN - WAGENINGEN

Mijne Heeren leden en secretaris van het College van Herstel, Professoren, Lectoren, Docenten, Dames en Heeren Assistenten en Studenten en voorts Gij allen, die door Uw tegenwoordigheid belangstelling toont in onze Hoogeschool-gemeenschap, zeer gewaardeerde toehoorderessen en toehoorders!

Toen ik, nu twee-en-twintig jaren geleden, het rectoraat overdroeg, noemde ik in mijn bij die gelegenheid uitgesproken rede deze een fatale oratie, zulks in verband met den ongelukkigen samenloop van omstandigheden, die er toe leidde, dat de eerste ontwikkelingsjaren van onze toen zoo jonge hoogeschool samenvielen met een periode van de diepste economische inzinking, waardoor van de stichting van zoo hoog noodige nieuwe laboratoria, ja zelfs van uitbreiding van bestaande niet of amper sprake mocht zijn. Maar sinds de rampspoedige jaren 1940-1945 is de maatstaf, die wij bij de beoordeeling der dingen ons aanleggen, wel eenigszins een andere geworden en ik zelf zou bij de bespreking der fata van het thans afgevoeren studiejaar zeer zeker een dergelijk pessimistisch geluid niet willen laten hooren. Integendeel, een vergelijking van den toestand van het huidig oogenblik met dien in September 1945 stemt tot groote verheugenis en diepe dankbaarheid.

Vóór den aanvang van het studiejaar, dat wij thans gaan afsluiten, baarde de toen verwachte groote toeloop van studenten zware zorgen. Het aantal voor de eerste maal in te schrijven studenten werd op 600 geschat, het totaal aantal op te nemen studiosi op 1200, hetgeen later een vrij juiste prognose bleek te zijn geweest. Hoe zou een dergelijk aantal studenten in het deerlijk gehavende Wageningen te huisvesten zijn en hoe zouden onze collegezalen en onze van een belangrijk deel van den inventaris beroofde laboratoria, waarvan er bovendien een door het oorlogsgeweld vrijwel met den grond gelijkgemaakt was, dit alles kunnen verwerken? Na vele vergeefsche pogingen gelukte het met de hulp van het Commissariaat Noodvoorziening voor de Getroffen Gebieden een paar barakken voor de huisvesting in Wageningen geplaatst te krijgen, terwijl bovendien het hulpgebouw, noode als collegezaal te missen, door de goede zorgen van Prof. Visser in een behoorlijk ingericht studententehuis werd herschapen.

Nu, een jaar later, zijn weliswaar alle sporen van den oorlog nog

bij lange niet uitgewischt en de leemten in de inventarissen der laboratoria nog niet aangevuld, maar niettemin kan met voldoening worden geconstateerd, dat alles weer behoorlijk, ja bijna normaal functioneert. Het leven in barakken, hetwelk nu eenmaal geen aangename herinneringen zou opwekken, werd den studenten bespaard en het hulpgebouw kon spoedig na den aanvang van den nieuwen cursus weer voor de oorspronkelijke bestemming worden ingericht. Buiten alle verwachting wisten de studenten namelijk bij slot van rekening toch allen een onderdak bij particulieren te vinden. Een woord van dank aan den toenmaligen waarnemend Burgemeester van der Weide en aan Wageningen's burgerij voor de in die moeilijke dagen ondervonden medewerking is hier zeker op zijn plaats. En wat verder de vraag betreft, hoe voor zoo vele aspiranten voor de propaedeutische studie, waaronder vogels van diverse pluimage, plaats in laboratorium en collegezaal te vinden, deze moeilijkheid werd opgelost door ook voor de avonduren practica te organiseeren en door naast de normale propaedeutische colleges een spoedcursus in te lasschen en bovendien een „vertraagden cursus” te geven voor hen, die zonder examen in 1945 het diploma H.B.S. of Gymnasium verwierven. Zij, die den spoedcursus volgden, werden in de gelegenheid gesteld reeds in Januari 1946 het propaedeutisch examen A en kort na de Paaschvacantie het propaedeutisch examen B af te leggen. De resultaten dier examens hebben wel bewezen, dat deze categorie van studenten in het algemeen het in hen gestelde vertrouwen niet heeft beschaamd. Voor den „vertraagden cursus” moest de medewerking van deskundigen, buiten de Hoogeschool staande, worden ingeroepen om een al te sterke overbelasting van de in de propaedeuse doceerende hoogleraren te vermijden.

Ook het onderzoek, zonder hetwelk men bezielend en vrucht dragend hooger onderwijs moeilijk zich denken kan, begint zich in Wageningen weder te ontplooien, al worden vooral hierbij moeilijkheden ondervonden door het ontbreken van de noodige utensiliën. Maar het royale gebaar van de Regeering om voor het herstel van schade, door het oorlogsgeweld aan den inventaris van de Landbouwhoogeschool toegebracht een zeer aanzienlijk bedrag beschikbaar te stellen, zal, naar wij hopen en verwachten, ook hier in een niet te verre toekomst de paden effenen.

Evenals elders, is ook te Wageningen, vooral na den oorlog, zowel bij docenten en staf als onder de studenten een streven naar voren gekomen om de aan de ver doorgevoerde specialiseering in de wetenschap verbonden eenzijdigheid bij het onderwijs te compenseren door de invoering van een *studium generale*. Het College van Rector Magnificus en Assessoren stelde in verband hiermede een commissie in om den Senaat betreffende deze aangelegenheid te adviseeren en men mag verwachten, dat binnen niet al te langen tijd hieromtrent voorstellen kunnen worden tegemoet gezien.

Om aan de behoefte aan scholing op cultureel, filosofisch en artistiek gebied onmiddellijk reeds eenigermate tegemoet te komen, werden inmiddels zoowel van de zijde der Hoogeschool als van die der studenten stappen ondernomen. Verscheidene aula-voordrachten werden wederom gehouden en meer credieten voor dit doel door Rector Magnificus en Assessoren aangevraagd. En de studenten organiseerden in den loop van het nu afloopende studiejaar twee zeer geslaagde weekends, waarbij zelfs de sport niet vergeten werd.

Aan het einde van het tweede Academisch Weekend, op Zondag 2 Juni, had in de Aula in tegenwoordigheid van talrijke aanwezigen, waaronder vele familieleden en vrienden van de gevallenen, de plechtige onthulling plaats van een gedenkplaat ter nagedachtenis van hen, die in den strijd tegen den Duitschen overweldiger in de jaren 1940-1945 het leven lieten en op één of andere wijze aan de Landbouwhoogeschool verbonden waren. Bij deze plechtigheid verleenden de Wageningsche Studenten Orkest Vereeniging en het Wageningsch Studenten Koor, beide onder leiding van Prof. van Uven medewerking, terwijl achtereenvolgens door den Rector Magnificus, door den heer D. W. R. Los namens de studenten en door den Voorzitter van het College van Herstel het woord werd gevoerd. De gedenkplaat, een huldebetoon van de zijde van de geheele hoogeschool-gemeenschap — immers uit alle kringen kwamen bijdragen binnen —, werd door den bekenden Haagschen steenhouwer G. Keuzenkamp vervaardigd, doch kwam niet tijdig gereed. De onthulling werd daardoor een symbolische handeling.

Niet zonder voldoening mogen wij verder vaststellen, dat Wageningen als landbouwwetenschappelijk centrum van Nederland zoo kort na de bevrijding wederom begint te herleven.

Het Genootschap voor Landbouwwetenschap en het Nederlandsch Instituut van Landbouwkundig Ingenieurs belegden „de landbouwweek” zooals voorheen weder te Wageningen, terwijl eerstgenoemd genootschap bovendien in de Aula plechtig den dag herdacht, waarop 60 jaren geleden de vereeniging werd opgericht, waaruit dit genootschap is voortgekomen.

In December mocht onze Hoogeschool een elftal docenten van de voor het Amerikaansche leger ingerichte tijdelijke „Army Universities” van Schripenham en Biarritz eenige dagen in ons midden zien, hetgeen er ongetwijfeld het zijne toe zal bijdragen om de gedurende den oorlog verbroken betrekkingen met het buitenland weder te helpen herstellen en verlevendigen. Naast de lezingen, die onze gasten voor een groot aantal belangstellenden hielden, stonden ook eenige excursies op het programma.

In samenwerking met het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap, het Nederlandsch Instituut van Landbouwkundig Ingenieurs, de Centrale Commissie der Studenten en een commissie voor uit Indië gerepatrieerden werd door de Hoogeschool een vacan-

tie-cursus georganiseerd. Deze cursus werd niet alleen een succes op grond van het door de verschillende sprekers op het gebied van groeistoffen, plantenziekten en voedingskwesaties voorgedragene, maar ook door het feit, dat de vele gerepatrieerden er de gelegenheid vonden oude vriendschapsbanden weer nauwer toe te halen.

Na een onderbreking gedurende bijkans twee jaren verscheen in Juli wederom een aflevering van de „Mededeelingen van de Landbouwhoogeschool te Wageningen”. Ik geloof dan ook niet teveel gezegd te hebben, toen ik zoojuist sprak van een herleving te Wageningen.

In de redevoeringen in voorafgaande jaren bij de overdracht van het rectoraat gehouden, werd — voor ingewijden alleszins begrijpelijk — menig woord aan het gebouwen-vraagstuk gewijd. Wanneer ik ook thans een oogenblik Uw aandacht hiervoor vraag, is het om in de eerste plaats erop te wijzen, dat van den deplorabelen toestand der gebouwen, zooals wij dien het vorig jaar hier aantreffen, thans gelukkig niet al teveel meer te bespeuren valt. Inderdaad, het herstel heeft, behoudens misschien een enkele uitzondering, goede vorderingen gemaakt, maar anders staat het helaas met de vernieuwing. Ik besef volkomen de groote moeilijkheden verbonden aan den bouw van nieuwe laboratoria in de huidige omstandigheden, maar meen toch, in het belang van onderwijs en onderzoek en van den vaderlandschen landbouw, van deze plaats erop te moeten wijzen, dat hier bekwame spoed een allereerste vereischte is, wil de ontstane achterstand ook maar eenigszins worden ingehaald. De bouw van een nieuw laboratorium voor landbouwscheikunde staat vanzelfsprekend op het eerste plan, maar daarna of daarnaast is nog zooveel te doen, dat een nieuw, aan de gewijzigde omstandigheden aangepast, urgentie-plan voor den laboratorium-bouw naar mijn meening ten spoedigste dient te worden uitgewerkt.

Thans, na deze opmerkingen van meer algemeenen aard, mogen enkele van de voornaamste gebeurtenissen afzonderlijke bespreking vinden.

In de samenstelling van het College van Herstel kwam een wijziging, doordat Dr J. W. Meyer Ranneft te 's-Gravenhage in verband met zijn benoeming tot lid van den Raad van State, zich genoodzaakt zag het voorzitterschap van eerstgenoemd College neer te leggen. Ik breng hier gaarne onze gevoelens van groote erkentelijkheid tot uitdrukking voor alles wat hij in het belang onzer Hoogeschool, welke zijn groote belangstelling had, onder zoo moeilijke omstandigheden heeft gedaan. In de vacature werd voorzien door de benoeming van Dr Ir D. S. Huizinga, die reeds gedurende een lange reeks van jaren steeds op de bres stond, wanneer de belangen van de Land-

bouwhoogeschool in het geding waren. Het behoeft dan ook geen nader betoog, dat deze benoeming in Wageningen alom voldoende wekte.

Ook dit jaar zijn de Hoogeschool geen verliezen gespaard gebleven. Door den dood ontvielen ons de docent Dr Ir A. Schweizer en de studenten J. W. Gast en H. Reinders Vos, de laatste door een noodlottig ongeval. Bovendien dient thans de het vorig jaar gegeven lange lijst van hen, die in de jaren 1940-1945 in den strijd tegen den Duitschen overheerscher vielen, nog aangevuld te worden met de namen van de studenten A. M. C. Dolk, B. van Gelder, J. H. Kremer, J. Th. Oudemans, H. Sprecher en W. W. Tölke, den scheikundige Dr G. Berger, de assistente Ir Eltien Krijthe en den bediende C. van der Kraats. Ook gaf de student J. C. M. Kerstiens, dien ik een jaar geleden ten onrechte tot de gesneuvelden rekende, in Indië, op patrouilledienst in Zuid-Borneo, zijn leven voor het vaderland. Nogmaals gaan onze gedachten naar hen allen.

De Senaat moest verder in den loop van dit studiejaar verscheidene verliezen van anderen aard boeken.

Bij Koninklijk Besluit werd aan Ir H. K. H. A. Mayer Gmelin, die in een lange reeks van jaren zijn beste krachten aan het landbouwonderwijs wijdde, op zijn verzoek eervol ontslag verleend als gewoon hoogleeraar in de landbouwplantenteelt.

Voorts werd met ingang van den nieuwen cursus door Dr D. L. Bakker, wegens het bereiken van den zeventigjarigen leeftijd, ontslag aangevraagd als gewoon hoogleeraar in de veeteeltwetenschap. Zijn groote werkkracht en opgewektheid, die bij het klimmen der jaren niet schenen af te nemen, maken, dat wij hem noode heen zien gaan. Ook voor de studenten beteekent zijn aftreden een groot verlies en het is wel buitengesloten, dat zijn veelomvattende taak door één man zal kunnen worden overgenomen. Ik spreek hier verder de hoop uit, dat het historisch archief der Landbouwhoogeschool, hetwelk op initiatief van Dr Bakker werd ingericht en vele jaren met enthousiasme door hem werd verzorgd, ook na zijn aftreden zijn actieve belangstelling zal blijven behouden.

Evenzoo werd door Dr Ir R. Verschuur, wegens het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd, om ontslag verzocht als lector in hoofdstukken uit de technologie. Met Dr Verschuur verlaat ons iemand, die behalve de Landbouwhoogeschool ook de voormalige Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool lange jaren heeft gediend. Moge Dr Verschuur, ondanks het groote leed dat de oorlogsjaren hem brachten, nog lang mogen genieten van de hem zoo zeer gegunde rust.

Een zware slag trof de Hoogeschool door het vertrek van Dr J. A. Prins, gewoon hoogleeraar in de natuurkunde, meteorologie en klimatologie, tengevolge van zijn benoeming aan de Technische Hoogeschool te Delft. Wij zien Dr Prins, die het onderwijs in de moderne

physica hier introduceerde, noode gaan, maar wenschen hem van deze plaats toch gaarne succes in zijn nieuwe loopbaan.

Tegenover de verliezen, die onze Hoogeschool heeft moeten lijden, kan ik met voldoening ook op winsten wijzen.

De Hoogleraren Edelman, Olivier, Prins en Smit, de lector Polak en de docenten Doorenbos, Schweizer en Volkensz, door de Duitschers ontslagen, werden in het begin van dit studiejaar, te rekenen van 5 Mei 1945, in hun ambt herbenoemd. Helaas heeft Dr Schweizer, die indertijd een bij de studenten zeer gezien docent in de technologie der rietsuikerbereiding was, den moeilijken tijd, welken hij heeft moeten doormaken, zooals reeds eerder werd vermeld, niet lang overleefd.

In de vacature Prof. Mayer Gmelin werd met ingang van 1 Mei voorzien door de benoeming van Ir W. J. Dewez te Roermond, die zijn inaugurale rede in het begin van het nu aanvangende studiejaar hoopt te houden.

In de vacature voor economische geographie benoemde H. M. de Koningin Dr E. W. Hofstee te Groningen tot gewoon hoogleeraar in de economische en sociale geographie en de sociale statistiek. De sociale geographie werd aan de leeropdracht toegevoegd, omdat in de colleges economische geographie reeds vele jaren het zwaartepunt werd gelegd op de sociale geographie. Verder werd de sociale statistiek, als meer tot de competentie van den nieuwen functionaris behoorend, van de combinatie met staathuishoudkunde en agrarisch recht afgesplitst en aan hem toevertrouwd.

In den leerstoel in hydraulica, tropische cultuurtechniek en boschbouwarchitectuur werd voorzien door de benoeming van Ir W. F. Eysvoogel. In den afgelopen cursus gaf Prof. Prins de colleges in hydraulica, terwijl de vast-assistent J. H. van Mechelen het onderwijs in de overige vakken verzorgde, zooals hij reeds vroeger deed na het overlijden van Prof. Thal Larsen en tijdens de ziekte van Prof. Lammers.

In verband met de in den bezettingstijd uitgewerkte plannen tot instelling van een studierichting voor tuin- en landschapsarchitecten, welke plannen naar alle waarschijnlijkheid in den nieuwen cursus verwezenlijkt zullen worden, werd de lector Dr Ir J. T. P. Bijhouwer benoemd tot gewoon hoogleeraar in de tuin- en landschapsarchitectuur. Een aan Dr Bijhouwer verleend verlof buiten bezwaar van 's Rijks schatkist werd voorloopig verlengd, met het oog op de taak, welke hij vervult bij den wederopbouw van ons land.

De lector A. Kruidhof werd tot gewoon hoogleeraar in het landmeten en waterpassen benoemd, waardoor een reeds lang gekoesterde wensch van den Senaat werd vervuld.

Dr Ir S. J. Wellensiek werd voorts met den persoonlijke titel van buitengewoon hoogleeraar aan het laboratorium voor tuinbouwplantenteelt verbonden, terwijl hij belast werd met het geven van onderwijs in zaadteelt.

Na het aftreden van Prof. Bezemer in 1939 is uitvoerig van ge-

dachten gewisseld over de plaats, die het onderwijs in de land- en volkenkunde van Indië en de Indische talen in het onderwijs aan de Landbouwhoogeschool dient in te nemen. Hierin is thans een beslissing genomen door de benoeming tot lector van Dr F. H. van Naersen, die reeds eenige jaren dit onderwijs verzorgde.

De veelomvattende taak van Prof. Edelman maakte het noodzakelijk voor hem naar een belangrijke verlichting te zoeken. Deze is verkregen door de benoeming van Dr D. J. Doeglas tot lector in de aardkunde, delfstofkunde en gesteenteleer.

Tot het geven van een cursus in de bloemeteelt is benoemd de Heer B. Lemkes te Alphen a/d Rijn.

Het onderwijs in de Indische landhuishoudkunde, het Indisch agrarisch recht en het Indisch staats- en strafrecht, zoo belangrijk voor diegenen onzer studenten, die later in de Aziatische overzeesche gebiedsdeelen een werkkring zullen zoeken, heeft sedert 1933 een lijdensweg doorgemaakt. Het is daarom verheugend, dat een blijvende voorziening binnen niet te langen tijd verwacht mag worden. Onze studeerenden zouden wel zeer gedupeerd zijn geweest, wanneer Prof. Dr G. L. Gonggrijp van de Economische Hoogeschool te Rotterdam en Prof. Mr J. E. Jonkers te Leiden niet bereid werden gevonden de helpende hand toe te steken, de eerste door de colleges in landhuishoudkunde en agrarisch recht en de tweede door die in Indisch staats- en strafrecht te geven.

Wij waren trouwens in andere opzichten eveneens op hulp van buiten aangewezen. Zoo was Prof. Dr H. N. ter Veen te Amsterdam bereid de economische geographie te examineeren en deden wij niet tevergeefs een beroep op Mr J. van Andel te Oosterbeek en Mr J. G. de Vries Robbé te Arnhem bij de examens in agrarisch recht, respectievelijk staathuishoudkunde.

Op grond van hunne politieke gedragingen gedurende den bezettingstijd werden de hoogleeraren Dr J. Jeswiet (met ingang van 16 Februari 1946) en Dr W. C. Mees R. Azn (met ingang van 28 Februari) ontslagen, zoo ook de door het Fonds ten behoeve van de opleiding van suikergeëmployeerden aangewezen bijzonder hoogleeraar Dr J. M. Geerts. De vervulling van de vacature in plantensystematiek, dendrologie en plantengeografie is in voorbereiding, middelerwijl de plantkundige Dr H. J. Venema dit onderwijs waarneemt. De benoeming van den nieuwen hoogleeraar in staathuishoudkunde en agrarisch recht mag in een zeer nabijgelegen toekomst worden verwacht.

Het aantal ingeschreven studenten gedurende den cursus 1945-'46 bedroeg 1127 (43 vrouwelijke), waaronder 7 (4 vrouwelijke) voor enkele lessen. De zuivering der studenten had tengevolge, dat 109 studenten voor korten of langer tijd — de straffen varieerden van een maand tot voor het leven — buiten de hoogeschool-gemeenschap

werden gesloten, terwijl er 47 alleen een berisping ontvingen. Het aantal voor de eerste maal ingeschrevenen beliep 595, waaronder 18 vrouwelijke. Er werden 93 ingenieursdiploma's uitgereikt, waarvan 3 met lof. Tengevolge van de door de tijdsomstandigheden veroorzaakte stagnatie in de promoties gedurende de voorafgaande jaren, was het aantal dergenen, die in het afgelopen studiejaar den doctorshoed ontvingen, zeer groot, namelijk 14, waaronder één doctor honoris causa. Het was op 3 November 1945 dat de Senaat der Landbouwhoogeschool aan Ir D. S. Huizinga, op grond van zijn zeer uitstekende verdiensten op het gebied van den landbouw en het landbouwonderwijs, het eere-doctoraat in de landbouwkunde verleende. De promotie geschiedde op 6 December en stond bij ontstentenis wegens ziekte van den Rector Magnificus onder leiding van Prof. Sprenger, terwijl Prof. Minderhoud als promotor optrad.

Gedurende het nu achter ons liggende cursusjaar kon Wageningen wederom een aantal buitenlanders binnen hare muren begroeten. Behalve de reeds eerder genoemde docenten van de Army Universiteiten van Schriivenham en Biarritz mochten wij een gezelschap van op excursie zijnde Belgische geologen en geografen ontvangen en verder een aantal geleerden uit de Vereenigde Staten, Groot-Brittanje, Frankrijk, België, Australië, Denemarken en Zwitserland. Eenigen hunner hielden hier voordrachten, zooals Prof. Ch. M. Genaux van het Iowa State College te Ames en Prof. R. P. Holdsworth, Head of the Forestry Department van het Massachusetts College te Armherst, die beiden over den boschbouw in de Vereenigde Staten spraken.

Aan den anderen kant maakte een aantal van ons studiereizen naar het buitenland of hielden er lezingen. Zoo hield Prof. Brouwer een voordracht te Londen, sprak Prof. Edelman te Gent, Brussel en Parijs, Prof. Minderhoud te Oxford en hield Prof. Quanjer lezingen in Kirton en Leeds.

Prof. Dorst maakte een studiereis naar Engeland, Schotland en Ierland en met Dr Boonstra naar Zweden, Prof. Honing ging naar de tabaksproefvelden in Vlaanderen en het Tuinbouw-Instituut te Gent, Prof. Hudig bezocht Cambridge en Zürich, Prof. Tendeloo zocht contact met collega's in Zweden en Zwitserland en Prof. van Uven bezocht Dr N. Arley van het Universiteits Instituut voor theoretische physica en Dr G. Rasch, statistisch medewerker van het Staats Serum instituut, beiden te Kopenhagen, teneinde van gedachten te wisselen over onderwerpen van wiskundig statistischen aard, respectievelijk over de wiskundige verwerking van proefveldresultaten.

Prof. Jager Gerlings en Ir B. Veen maakten voorts met studenten een boschbouwkundige excursie naar Denemarken, terwijl Dr R. D. Crommelin een geologische excursie met studenten naar Zwitserland leidde.

Tenslotte moge op deze plaats nog worden vermeld, dat Prof.

Jager Gerlings voor buitenlanders, zij 't niet in het buitenland, twee veertiendaagsche cursussen gaf, welke veel belangstelling wekten. Het betreft hier lezingen voor Canadeesche militairen, die vóór den oorlog in Canada boschbouw studeerden of in het boschbedrijf werkzaam waren.

Een drietal leden van de staf onzer Hoogeschool werd in dit studiejaar onderscheiden. De Gentsche Hoogeschool erkende de verdiensten van Prof. Edelman door hem een doctoraat honoris causa te verleen, terwijl Prof. Quanter de eer te beurt viel benoemd te worden tot honorary-member of the Association of applied biologists. En Dr R. Prakken, die in Februari 1940 met een stipendium van de Rockefeller Foundation naar Lund vertrok, tengevolge van den oorlog strandde en gedurende bijkans vijf jaar in Zweden bleef, werd door de Nederlandsche Regeering met de Erkentelijkheidsmedaille in zilver begiftigd.

Van de zijde van het Institute of International Education in New York, van de British Council Scholarships, van de Fransche Regeering en van de Commissie ingesteld ter uitvoering van de Nederlandsch-Belgische cultureele overeenkomst werd een aantal beurzen beschikbaar gesteld voor Nederlandsche studenten, die door het verblijf aan een buitenlandsche Universiteit of Hoogeschool hun geest zouden wenschen te verruimen. De belangstelling voor deze beurzen onder de studenten onzer Hoogeschool was niet zoo groot als mocht worden verwacht, hetgeen waarschijnlijk verband houdt met de omstandigheid, dat velen er in de eerste plaats op bedacht zijn den door den oorlog veroorzaakten achterstand in de examens zoo snel mogelijk in te halen. Niettemin waren er meer gegadigden dan beschikbare plaatsen. Den assistent Ir G. J. Vervelde en den student C. H. M. van Bavel viel de onderscheiding van een Engelsche, respectievelijk Amerikaansche beurs ten deel.

Deelde ik in mijn rede van 17 September 1945 het een en ander mede over den toestand onzer gebouwen, zooals wij dien in Mei 1945 aantroffen, thans moge nog een enkel woord gewijd worden aan de bij onze Hoogeschool in gebruik zijnde leer-houtvesterij „Oostereng”, waarover eerst onlangs nadere gegevens werden verkregen. Veel ernstiger dan zich aanvankelijk liet aanzien, bleek zij van het oorlogsgeweld geleden te hebben; vele boomen zijn door granaatvuur vernield of zoodanig getroffen, dat zij verwijderd moesten worden. De opstanden zijn dientengevolge grootendeels gedecimeerd. Gelukkig vonden er, dank zij het beleid van het Staatsboschbeheer, geen vellingen voor de Duitsche weermacht plaats.

De nood-toestand, welke in Wageningen door de oorlogshandelingen was ontstaan, maakte het noodzakelijk, dat de Landbouwhoogeschool de helpende hand bood. Voor de Kerkdiensten van de Nederlandsche Hervormde Kerk, van de Doopsgezinde Gemeente,

den Protestantenbond en de Luthersche Gemeente werden tijdelijk lokalen der Hoogeschool beschikbaar gesteld, terwijl ook voor voordrachten en bijeenkomsten van allerlei aard op ruime schaal ruimte werd afgestaan. De voor den Evangelisatie-arbeid onder studeerenden en gestudeerden door de Gereformeerde Kerk te Wageningen beroepen predikant, Ds R. C. Harder, kreeg voorts in de bibliotheek voor bepaalde uren een kamer ter beschikking. Ook werd aan een aantal studenten, die door kolengebrek of anderszins moeilijk op hun kamer konden werken, in eenige laboratoria en in de bibliotheek gelegenheid gegeven 's avonds zich aan hun studie te wijden.

Tot herstel van de geleden oorlogsschade mocht onze Hoogeschool niet onbelangrijke schenkingen ontvangen.

De Rockefeller Foundation schonk een bedrag van \$ 16000 voor de aanschaffing van instrumenten. Ook van andere zijde bleek de belangstelling voor de Hoogeschool. Bij het herstel van onze laboratoria, waarin aanvankelijk colleges en practica gegeven moesten worden terwijl de localiteiten niet glasdicht waren, ondervonden wij, wat de levering van vensterglas betreft, van de zijde van de Directie van den Tuinbouw en van verschillende kwekers in Aalsmeer de meest welwillende medewerking. En ten behoeve van het Arboretum, dat veel schade heeft geleden, werd plantmateriaal ontvangen van de Vereeniging voor Boskoopsche cultures en van het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage.

De diësviering bleef dit jaar niet tot de gebruikelijke diëсреde beperkt. Op instigatie van het College van Herstel, hetwelk terecht van oordeel is, dat het saamhorigheidsgevoel van allen, die op een of andere wijze aan de Landbouwhoogeschool verbonden zijn, dient te worden aangakweekt, werd voor alle leden van het personeel een bijeenkomst georganiseerd, waarin korte populaire voordrachten over landbouwwetenschappelijke onderzoekingen, documentaire films en muziek elkander afwisselden. De toehoorders bleken een en ander zeer te waardeeren zoodat mag worden verwacht, dat dit geslaagde experiment voor de komende jaren tot iets blijvends aanleiding zal geven. Ik wil hierbij dan verder de hoop nog uitspreken — en ik denk hierbij o.a. aan het Leidsche voorbeeld — dat bij de eerstvolgende diësviering ook onze studenten en oud-studenten op de een of andere wijze betrokken zullen worden.

Bij verschillende gelegenheden was de Senaat vertegenwoordigd. De Rector Magnificus was aanwezig bij de droeve plechtigheid der teraardebestelling van Prof. Oranje, die door zijn plaats in het hoogerleerarenverzet een interacademiale figuur was geworden. Verder vertegenwoordigde hij den Senaat bij de viering van het eeuwfeest van de afdeling Neder-Veluwe van de Geldersche Maatschappij van Landbouw, bij de herdenking van het vijftigjarig bestaan van den Geldersch-Overijsselschen Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken, bij die van het zestigjarig bestaan van het Genootschap voor Land-

bouwwetenschap en op de receptie bij den Russischen Ambassadeur te 's-Gravenhage bij gelegenheid van den 28sten verjaardag van de Russische revolutie. Door ziekte was hij verhinderd de herdenking van het honderdjarig bestaan van de Geldersche Maatschappij van Landbouw bij te wonen. Bij de officieele sluiting van de Tijdelijke Academie te Eindhoven was Prof. Edelman als vertegenwoordiger van den Senaat aanwezig.

Prof. Edelman werd benoemd tot directeur van de Stichting voor Bodemkartering, waardoor een nieuwe band gelegd is tusschen onze Hoogeschool en de praktijk.

Prof. Tendeloo werd aangezocht zitting te nemen in de bij Koninklijk Besluit van 11 April 1946 ingestelde commissie, welke tot taak heeft rapport uit te brengen inzake een vernieuwing van het Hooger onderwijs aan de Nederlandsche Universiteiten en Hoogescholen. Het aantal vertegenwoordigers van Wageningen in deze commissie van omstreeks 70 leden is, in vergelijking tot dat van andere Hoogescholen en Universiteiten, wel heel gering te noemen, zoodat het te hopen is, dat dit aantal alsnog zal worden uitgebreid.

Na jaren van een ondergronds bestaan, ontloek opnieuw een opgewekt studentenleven. Kenmerkend voor dezen tijd waren de verschillende, helaas niet geslaagde pogingen om tot een overkoepling van de van ouds bestaande corpora te komen. Ben ik goed georiënteerd en dat is niet zoo gemakkelijk in dezen zoo dynamischen tijd, dan zoekt men het nu in de richting van een naast de bestaande corpora staande algemeene studenten-vereeniging, die de behartiging van de cultureele, sociale en economische belangen van de Wageningsche studenten, in het algemeen gesproken de bevordering van een academische gemeenschap, zich ten doel stelt. Laat ons hopen, dat thans een bevredigende oplossing zal worden gevonden, die in de toekomst zou kunnen leiden tot een analogon van de Leidse Civitas Academica, of van wat men hier wel het Wageningsch Academisch Centrum heeft genoemd. Het eenige blijvende centrale punt werd hier de Centrale Werkcommissie, later Centrale Commissie geheeten, welke bijzondere activiteit aan den dag legde. Deze commissie organiseerde goed geslaagde academische week-ends, lezingen en muziekavonden en het uit het illegale blad Cereales voortgekomen Wageningsch Hoogeschoolblad werd haar orgaan.

In het Wageningsch Studentencorps, dat sterk in ledental toenam, heerschte een krachtig vereenigingsleven. De Wageningsche Studenten Tooneel Vereeniging gaf de traditie getrouw een avant-garde stuk, „The Garbage Man” van John Dos Passos, dat veel succes oogstte. Argo, overigens zeer gehandicapt door het gemis van booten, nam voor het eerst aan de Varsity deel en kon daar en ook bij andere wedstrijden niet onbelangrijke successen boeken. De

debatingclub V.V.O. organiseerde in samenwerking met de Wageningse burgerij een lezing over het annexatie-probleem.

De Roomsche-Katholieke Studentenvereniging Sanctus Franciscus Xaverius, eveneens sterk in ledental toegenomen, vierde haar zevende lustrum op een wijze, waarover men slechts met lof kan spreken. Er heerschte een zeer opgewekte stemming, waartoe het feit, dat een groot aantal reunisten onder zoo gewijzigde omstandigheden de stad hunner Alma Mater weersag, in belangrijke mate zal hebben bijgedragen.

Ook de Societas Studiosorum Reformatorum en de Wageningse Vrouwelijke Studenten-Vereeniging mochten zich in een sterken groei van het aantal harer leden verheugen. Unitas Studiosorum Vadae is als een moderne Phoenix uit haar asch herrezen.

De Wageningse Studenten Orkest Vereeniging gaf onder leiding van haar enthousiasten dirigent Prof. van Uven wederom een geslaagde uitvoering, terwijl het eveneens onder leiding van Prof. van Uven staande dit jaar opgerichte Wageningse Studenten Koor bij gelegenheid van het reeds eerder genoemde tweede academisch-weekend debuteerde.

De zorg voor den gezondheidstoestand der studenten heeft de laatste jaren de voortdurende aandacht van de autoriteiten gehad en alle Universiteiten en Hoogescholen hebben thans zoogenaamde studenten-gezondheidsdiensten. Deze studentengezondheidszorg is aan de meeste universiteiten en hoogescholen een groot succes geworden, waarbij echter Wageningen met slechts ongeveer 25% aangesloten studenten tegen 80% à 90% bij de meeste andere inrichtingen voor Hooger Onderwijs een minder gunstige uitzondering maakt. Het is te hopen, dat onze studenten spoedig op grooter schaal belangstelling in deze zullen toonen door zich op het Secretariaat der Landbouwhoogeschool voor de Studentengezondheidszorg aan te melden.

Mijn taak loopt thans ten einde. Dat zij een gemakkelijke was, kan niet gezegd worden en wanneer er in het jaar, dat achter ons ligt, het een en ander werd bereikt, is zulks te danken aan het feit, dat velen met volle toewijding hunne krachten in dienst stelden van het herstel en de vernieuwing onzer Hoogeschool. Met groote erkentelijkheid gewaag ik hier van de wijze, waarop het College van Herstel zijn taak meende te moeten opvatten. Ook van de zijde van den Senaat, van het personeel en van de studenten werd de meest welwillende medewerking ondervonden bij het streven de Landbouwhoogeschool weer op gang te brengen. Een woord van persoonlijken dank ben ik verschuldigd aan de Assessoren Sprenger en Edelman en den Secretaris van den Senaat Prins. Steeds hebt Gij mij bijgestaan met Uw deskundige adviezen en nooit deed ik een vergeefsch beroep op Uw medewerking. Een bijzonder woord van dank ten slotte aan den in de zaken der Hoogeschool zoozeer doorkneden

Hoofdambtenaar van Administratie Bosman, zonder wiens hulp mijn taak wel buitengewoon zwaar zou zijn geweest, mag hier niet achterwege blijven.

Waarde Edelman, thans is het oogenblik aangebroken, dat ik het rectoraat aan U overdraag, al kan ik dan niet het teeken der rectorale waardigheid, spoorloos verdwenen zooals zooveel in Wageningen, U op de schouders leggen. Ik draag het rectoraat U over in de overtuiging, dat de belangen van onze Hoogeschool in Uw handen veilig zijn. Moge het U gegeven zijn door Uw jeugdig enthousiasme en Uw groote werkkraft, gepaard aan wijs beleid, de zoozeer gehavende Landbouwhoogeschool wederom tot nieuwe ontplooiing en tot grooten bloei te brengen.

Leve de nieuwe Rector! Dat er zegen op zijn arbeid ruste!